

Համաձայնեցված է

Համաձայնեցված է

ՀՀ Կոտայքի մարզ Արցախի համայնքի
2025 թվականի
Բնապահպանական ծրագրի փոփոխություն

ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարար

ՀՀ Առողջապահության նախարար

(լիազոր մարմնի անվանումը)

(լիազոր մարմնի անվանումը)

_____ Ն. Սաթևյան

_____ Ա. Ավանեսյան

(ստորագրությունը, անունը, ազգանունը)

(ստորագրությունը, անունը, ազգանունը)

« _____ » _____ 2025թ.

« _____ » _____ 2025թ.

ԱՔՈՎՅԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ 2025 ԹՎԱԿԱՆԻ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՎ
ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՌԱՋՆԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՄԱՍՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ԾՐԱԳԻՐ

ԱՐՈՎՅԱԼ ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԲՆԱԴԱՅՊԱՆԱԿԱԼ ՎՃԱՐՆԵՐԻ ՀԱՇՎԻՆ ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ

1.	Ծրագիրը իրականացնող համայնքը	Աբովյան համայնք
2.	Համայնքի ղեկավարի տվյալներ	Էդուարդ Բաբայան (0222) 2-03-65, (060) 447-000 abovyan.kotayq@mta.gov.am
3.	Տնտեսական զարգացման պատասխանատուի տվյալներ	Մերուժան Մելիքսեթյան 093 73 30 07 abovyan-zargacum@mail.ru
4.	Ծրագրի անվանում	1. Աբովյան համայնքի սեփականություն հանդիսացող շենք-շինություններում արևային համակարգերի տեղադրում 2. Աբովյան համայնքում մարզապարքերի տեղադրում
1.	Ծրագրի նպատակը և խնդիրները	1. Ծրագրի նպատակն է համայնքային սեփականություն հանդիսացող շենք-շինությունները դարձնել էներգետիկ անկախ միաժամանակ նվազեցնել շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունը: Մեր առաջադրանքն է երկարաժամկետ ապահովել մեծ արդյունք, քանի որ վերականգնվող էներգիան կայուն է, նշանակում է, որ այն գործնականում երբեք չի սպառվում, քանի որ այն աղբյուրները, որոնցից գալիս է, անընդհատ համալրվում են: Միևնույն ժամանակ արևային էներգիայի համակարգը լուծում է մեկ այլ խնդիր՝ շրջակա միջավայրի համար շատ ավելի լավ է, քան չվերականգնվող աղբյուրներից ստացվող

	էներգիան, ինչպիսիք են գազը և ածուխը: Արեւակնային էնեւրգիան չի արտադրում ածխածնի երկօքսիդ կամ օդի այլ աղտոտիչներ: Արևային էնեւրգիային անցնելու ծրագրով՝ երկարաժամկետ հեռանկարում, նաև կիսնայվի համայնքի բյուջեի գումարը կունենալ ծախսերի վրա: Ծրագրի շահառուներն են Աբովյան համայնքի բնակիչները: Նպատակին հասնելու միջոց է «Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական հարկի նպատակային օգտագործման մասին» օրենքում նշված «Աթուր Լենդ» ՍՊԸ, «Օնիրա քլաբ» ՍՊԸ և «Թարևույանշին» ՍՊԸ ընկերությունների գործունեության հետևանքով վնասակար ազդեցության ենթարկվող համայնքների ֆինանսական միջոցների ներգրավվումը: Ծրագրի կազմման համար գործիքակազմ է հանդիսացել համայնքի 2022-2026 թվականների հնգամյա զարգացման ծրագիրը և որդեգրած ռազմավարությունը, ՏԱՊ-ը, Աբովյան համայնքի ակազանու որոշման նախագիծը, ինչպես նաև ծրագրի ընտրության և նպատակների սահմանման հարցում ներգրավված են եղել համայնքի բնակիչները: 2. Մարզապարքերի տեղադրման ծրագրի նպատակը հիմնականում վերաբերվում է առողջապահության և ֆիզիկական ակտիվության խթանմանը: Մարզապարքերի տեղադրումը հանրային տարածքներում, ինչպիսիք են՝ զբոսայգիները, դպրոցները կամ այլ հանրային վայրերը, հնարավորություն է տալիս մարդկանց զբաղվել ֆիզիկական վարժություններով: Բաց տարածքներում մարզապարքերի տեղադրումը նպաստում է մարդկանց ֆիզիկական ակտիվության բարձրացմանը, որը իր հերթին կարող է բարելավել առողջությունը, նվազեցնել հիվանդությունների առաջացման հավանականությունը: Մարզապարքերի տեղադրումը հանրային վայրերում թույլ է տալիս մարդկանց օգտվել մարզապարքերից առանց բարդ պայմանների, ինչպիսիք են՝ վճարումները կամ
--	---

	հասուկ գրանցումը: Մարզաաարքերի տեղադրումը օգտակար է մաքուր օդում մարզվելու համար և կարևոր է, որ լինեն բարձր որակի և ապահով օգտագործման համար: Տեխնիկական խնդիրները կան անհիությունը կարող են հանգեցնել վնասվածքների: Անհրաժեշտ է նաև ապահովել պահպանումն ու ժամանակավոր վերանորոգումները: Մարդիկ ունեն տարբեր տարիքային խմբեր, ֆիզիկական կարողություններ ու հետաաքրություններ, ինչը պահանջում է մարզաաարքերի տարբերակված մոտեցում՝ սկսած տարիքային խմբերից մինչև մարզաձևերի բազմազանություն: Երբ մարզաաարքերն օգտագործվում են մեծաթիվ մարդկանց կողմից, կարող է առաջանալ խնդիրներ կառավարման և պահպանման առումով: Այս ծրագրի հաջողությունը կախված կլինի ճիշտ ծրագրված մոտեցումից, ինչպես նաև համայնքի ակտիվ մասնակցությունից:
2. Ծրագրի ընդլայնված նկարագրություն	1. Ֆոտոդիտային կայանների տեղադրման նախագծի նպատակն է օգտագործել արևային էներգիան էլեկտրաէներգիա արտադրելու համար ֆոտոգալվանային (ՖՎ) վահանակների տեղադրման միջոցով: Այս նախագիծը ներառում է մանրակրկիտ պլանավորում, ճշգրիտ կատարում և շարունակական սպասարկում՝ ապահովելու օպտիմալ կատարում և կայունություն: Ծրագրի շրջանակներում անհրաժեշտ է՝ ✓ արևի լույսի առաա ագրեցության և նվազագույն ստվերով վայրերի ընտրությունը էներգիայի արտադրությունն առավելագույնի հասցնելու համար, ✓ համապարփակ վերլուծության իրականացում՝ գնահատելու ծրագրի տեխնիկական, տնտեսական և բնապահպանական կենսունակությունը, ✓ մանրամասն ինժեներական պլանների մշակում, ներառյալ հատակագծային դիզայնը, էլեկտրական սխեմաները և կառուցվածքային նկատառումները,

	✓ արեգակնային ճառագայթման և եղանակային օրինաչափությունների մանրակրկիտ գնահատումներ՝ էներգիայի արտադրությունը ճշգրիտ կանխատեսելու համար, ✓ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը նվազագույնի հասցնել այնպիսի միջոցառումներով, ինչպիսիք են կենսամիջավայրի պահպանումը, էրոզիայի վերահսկումը և թափոնների պատասխանատու կառավարումը: Ծրագրի հիմնախնդիրն է օգտագործել արևային վերականգնվող էներգիան նվազեցնելու համար շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության մակարդակը, խթանելու նորարարությունների զարգացմանը, խնայելու համայնքի ֆինանսական միջոցները՝ դրանք ուղղել համայնքի բնակչության կենսամակարդակի բարձրացմանը և ենթակառուցվածքների զարգացմանը: Օգուտները՝ ✓ Հանածո վառելիքից կախվածության նվազեցում և ջերմոցային գազերի արտանետումների նվազեցում՝ արտադրելով մաքուր, վերականգնվող էներգիա: ✓ Էլեկտրաէներգիայի ծախսերի իջեցում համակարգի կյանքի տևողության ընթացքում՝ ցանցի էներգիայի վրա կախվածության նվազման և ավելորդ էներգիայի վաճառքից հնարավոր եկամուտների շնորհիվ: ✓ Նպաստել շրջակա միջավայրի պահպանման ջանքերին և խթանել կայուն զարգացումը՝ օգտագործելով մաքուր էներգիայի աղբյուր: Ընդհանուր առմամբ, Ֆոտովոլտային կայանների տեղադրման նախագիծը զգալի ներդրում է մաքուր էներգիայի ենթակառուցվածքներում՝ երկարաժամկետ բնապահպանական, տնտեսական և սոցիալական օգուտներ ապահովելու ներուժով: Մանրակրկիտ պլանավորման, կատարման և շարունակական
--	--

	կառավարման միջոցով այն կարող է դրականորեն նպաստել ավելի կայուն էներգետիկ ապագայի անցմանը: 2. Բացօթյա տարածքներում մարդասպարքերի տեղադրման ծրագիրը ենթադրում է ոչ միայն մարդասպարքերի տեղադրում հանրային տարածքներում, այլև դրանց արդյունավետ շահագործման և պահպանման ռազմավարություն, որը կիթանի համայնքի առողջական բարելավմանը, ֆիզիկական ակտիվությանը և սոցիալական փոխգործակցությանը: Բացօթյա մարդասպարքերը պետք է լինեն անվտանգ և հեշտ հասանելի բոլոր տարիքային խմբերի համար: Միևնույն ժամանակ անհրաժեշտ է ապահովել մաքուր և բարենկարգ տարածք՝ առանց վտանգալիտ տարրերի: Ծրագիրը պետք է խթանի նաև սոցիալական փոխգործակցությունը՝ նպաստելով այնպիսի վայրերի ստեղծմանը, որտեղ մարդիկ կարող են միմյանց հետ շփվել, մարզվել միասին, ծանոթանալ և փոխանակվել փորձով: Բացօթյա մարդասպարքերի տեղադրումն պետք է իրականացվի համայնքի ակտիվ և տեսանելի տարածքներում՝ որտեղ մարդիկ հաճախակի այցելում են: Կարևոր է հաշվի առնել նաև բացօթյա տարածքի բնութագիրը՝ տեղադրվող մարդասպարքերի բազմազանության և նյութերի ճիշտ ընտրության համար: Մարդասպարքերը պետք է համապատասխանեն տարբեր տարիքի և ֆիզիկական պատրաստվածության մարդկանց կարիքներին: Դրանք ներառում են քայլարշավի և սեղմող սարքեր, որոնք լավ են աշխատում ոտքերի և մարմնի ընդհանուր ուժի համար, քանի որ մարդիկ տարբեր ֆիզիկական վիճակներում են, անհրաժեշտ է տեղադրել ներառող սարքեր՝ հաշմանդամություն ունեցող մարդկանց համար: Մարդասպարքերը ձեռք բերելուց պետք է հաշվի առնել, որ լինեն բարձրորակ, ամուր և դիմացկուն՝ քամու, անձրևի կամ արևի ճառագայթման հանդեպ: Բացօթյա մարդասպարքերը պետք է ունենան պարբերական վերանորոգում և սպասարկում, որը իրականացվում է համապատասխան մասնագետների կողմից: Ինչպես նաև խորհուրդ է տրվում
--	---

	իրականացնել հանրային իրազեկման ծրագրեր, որոնք կխթանեն մարզասարքերի օգտակարությունը և ճիշտ օգտագործումը: Ծրագրի միջոցով հնարավոր է բարելավել նաև հատկապես սոցիալապես անապահով ու անառողջ համայնքների կյանքը: Նման ծրագրերը մեծապես նպաստում են այն մարդկանց ակտիվ կյանք վարելու ցանկությանը, ովքեր նախընտրում են փողոցային վարժությունները կամ բացօթյա մարզարարիվծները: Ծրագրի գլխավոր նպատակը՝ համայնքի առողջության պահպանումն է ու խթանումը՝ ժամանակակից կենսակերպի հետ համընթաց: Այսպիսով, բացօթյա մարզասարքերի ծրագիրը ֆիզիկական ակտիվության խթանման միջոց է, ինչպես նաև առողջ համայնք, սոցիալական փոխգործակցություն և բնական միջավայրի պահպանություն:
3. Ակնկալվող արդյունքներ	1. Ծրագրի արդյունքում նախարարոցական 4 հաստատությունների և Աբովյանի համայնքապետարանի 25նքի տանիքներին կստեղարդվի արևային ֆոտովոլտային կայաններ, որոնց միջոցով արտադրված 1կկտ էներգիան 400 գրամ ավելի քիչ արտանետում է կատարում մթնոլորտ, քան այլ եղանակով արտադրման դեպքում: Բոլոր շինությունների վրա նախատեսվող ծավալը 90 կկտ հզորությամբ է: Բնապահպանական խնդիրների լուծումն այսօրվա համայնքների համար կարևորագույն պատասխանատվություն է: Համայնքի տարածքում առկա ընկերությունները, որոնց գործունեության արդյունքում արտանետվում են վնասակար նյութեր, կարող են լուծել բնապահպանական խնդիրները տարբեր ռազմավարությունների և նախաձեռնությունների միջոցով, որոնք առաջնահերթություն են տալիս շրջակա միջավայրի կայունությանը, խթանում են պատասխանատու գործելակերպը: Այս առումով կարևոր է համայնք և մասնավոր հատված համագործակցությունը, վերջինիս կողմից կատարված բնապահպանական վեճարկների հաշվին արդյունավետ միջոցառումների մշակման, արտանետումների և դրանց ազդեցության նվազման հարցում:

	2. Բացօթյա մարզասարքների ծրագրի շրջանակներում ակնկալվող արդյունքները հիմնականում վերաբերվում են ֆիզիկական, սոցիալական, հոգեկան և բնապահպանական ազդեցություններին: Մարդիկ, որոնք նախկինում չէին մասնակցում ֆիզիկական ակտիվության որևէ ձևի, այժմ կկարողանան օգտվել մարզասարքներից և դրանք օգտագործել բացօթյա պայմաններում՝ նպաստելով ֆիզիկական առողջության բարելավմանը: Ընդհանուր ֆիզիկական ակտիվությունը նվազեցնում է սրտանոթային հիվանդությունների, ճարպակալման և շաքարախտի առաջացման հավանականությունը: Ֆիզիկական ակտիվությունը բարելավում է տրամադրությունը, էներգիաները և ներքին տրամադրվածությունը՝ խթանելով նաև հոգեկան առողջությունը: Բացօթյա մարզասարքների տեղադրումը կարող է խթանել համայնքի անդամների միջև սոցիալական փոխգործակցությունը: Մարդիկ մարզվելու են միասին, ստեղծելով սոցիալական կապեր և հարաբերություններ՝ բարելավելով տեղական սոցիալական կապերը: Ծրագրի միջոցով մարդիկ կարող են հասկանալ առողջության կարևորությունը և ավելի շատ ծանոթանալ ֆիզիկական ակտիվության ազդեցությանը՝ կրթելով իրենց առողջ ապրելակերպի մասին: Բացօթյա մարզասարքների տեղադրումը կարող է խթանել զբոսաշրջությունը, քանի որ մարդիկ ցանկանալով մասնակցել մարզումներին կարող են այցելել տվյալ համայնք: Սա կարող է նպաստել նաև տեղական բիզնեսներին՝ ռեստորաններ, սրճարաններ, մանրավաճառներ: Կախված այն բանից, թե որքան հաճախակի են մարդիկ օգտագործում մարզասարքերը, նրանց ֆիզիկական առողջությունը կարող է բարելավվել՝ արդյունքում նվազեցնելով հասարակության կողմից առողջապահության համակարգում ծախսված միջոցները:
--	--

		Բացօթյա մարզասարքերը կարող են տեղադրվել բնության հետ ներդաշնակ տեղերում՝ նպաստելով բնական տարածքների պահպանմանը, նպաստելով բնապահպանական պատասխանատու վարքի ձևավորմանը ինչպես օրինակ՝ աղբի հավաքման և մաքրության պահպանման խնդիրներ: Ֆիզիկական ակտիվությունը հատկապես բացօթյա պայմաններում կապված է դրական տրամադրության և սթրեսի նվազեցման հետ: Մարդիկ ավելի հեշտությամբ կկարողանան հաղթահարել իրենց բնական խնդիրները, հանգստանալ և վերականգնվել: Երեխաները, ովքեր զբաղվում են ֆիզիկական ակտիվությամբ և մարզվում են հանրային տարածքներում, հնարավորություն ունեն ձեռք բերելու նոր ընկերներ, ընդլայնելու իրենց սոցիալական կապերը: Մարզասարքերի տեղադրումը և դրա շուրջ համայնքային գործունեությունը կարող են բարելավել թաղամասերի մթնոլորտը՝ դարձնելով դրանք ավելի գրավիչ ու բարենպաստ: Կանխարգելիչ միջոցառումներ, մրցույթներ, ֆիթնես դասեր և նմանատիպ միջոցառումներ կարող են կազմակերպվել մարզասարքերի շուրջ՝ դարձնելով համայնքը ավելի աշխույժ և մրցունակ: Սոցիալական կապերը, անձնական իրգնական և ֆիզիկական առողջությունը նպաստում են աշխատանքի արդյունավետությանը և պրոֆեսիոնալ զարգացմանը: Բացօթյա մարզասարքերի ծրագրի արդյունքները պետք է դիտարկվեն որպես մի ամբողջական համակարգ, որտեղ ֆիզիկական ակտիվությունը, սոցիալական փոխգործակցությունը և առողջ ապրելակերպը միաձուլվում են՝ բարելավելով համայնքի ընդհանուր կյանքը և առողջությունը:
4.	Ծրագրի տևողությունը	2025 թվականի հունվարի 7-ից 2025 թվականի դեկտեմբերի 26-ը
5.	Իրականացման վայրը	1. Ծրագիրը իրականացվելու է Աբովյան համայնքի Աբովյան քաղաքում, Մայակովսկի և Կանադիս բնակավայրերում

	2. Ծրագիրը իրականացվելու է Աբովյան համայնքում
6. Բնապահպանական ծրագրերի իրականացման նպատակով նախատեսվող սուբվենցիաների համար հաշվարկված գումար	23 317 000 դրամ
7. Համայնքի կողմից ներդրվող մասնաբաժնի չափը	1 286 0000 դրամ
8. Ծրագրի ընդհանուր բյուջեն, այդ թվում՝	24 603 000 դրամ, որից՝ - Աբովյան համայնքի սեփականություն հանդիսացող շենք-շինություններում արևային համակարգերի տեղադրում՝ 16 983 000 դրամը (պայմանագիրը կցվում է), - Աբովյան համայնքում մարզապարքերի տեղադրում – 7 620 000 դրամ Արժեքները ներառում են հարկերը և տեղադրման ծախսերը:

Կ.Տ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱԿԱՐ

Է.ԲԱԲԱԾՅԱՆ